

หญิงสาวในชุดไทลื้อ Tai Lue Girl

รู้จักคนน่าน

เราอาจคุ้นเคยกับคนเชื้อสายไทลื้อมากที่สุดทั้งวิถีประเพณีวัฒนธรรมที่สามารถพบเห็นได้ในจังหวัดน่านหรือทางภาคเหนือตอนบนในหลายจังหวัด แต่ในความเป็นจริงคนในจังหวัดน่านในอดีตนั้นมีพื้นเพบรรพบุรุษที่สืบเชื้อสายมาจากไทยวนมากที่สุด น่านมีจำนวนประชากรประมาณ ๕๑๔,๗๐๐ คน ประกอบด้วยหลายชนเผ่าด้วยกัน

ผู้เฒ่าชาวเมี่ยน Mien old man

Population & People

We might be familiar with the tribe of Tai Lue and their culture that can be easily found in Nan and most of the upper north provinces, however, ancestors of Nan were actually from Tai Yuan. The population of Nan is approximately 514,688 comprising the various tribes as follows

ไทยวน เป็นคนกลุ่มใหญ่ของเมืองน่าน ตั้งบ้านเรือนบนที่ราบลุ่มริมแม่น้ำน่าน ประกอบอาชีพเกษตรกรรม นักวิชาการบางท่านสันนิษฐานว่าเป็นบรรพบุรุษของคนเมืองน่านที่อพยพมาจากล้านช้างฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง

Tai Yuan is the found the most in Nan, living and doing agriculture in basin areas along Nan River. Some scholars presume they are Nan's ancestors that had moved from Lanchang living in the left side of Maekong River.

ไทลื้อ มีถิ่นฐานเดิมอยู่บริเวณชายแดนพื้นที่รอยต่อระหว่างสิบสองปันนา เชียงตุง ลาว และล้านนา อพยพเข้ามาในประเทศไทยหลายครั้ง ทั้งจากเหตุผลทางการดำรงชีพ การถูกกดขี่จากจีน และพม่า หรือ หนีภัยสงครามช่วงเปลี่ยนแปลงการปกครองในจีน บ้างก็อพยพตามสายเครือญาติ และการค้าขาย วัฒนธรรมไทลื้อกับไทยวน มีความคล้ายคลึงกันทั้งภาษา ศาสนา การแต่งกาย อาหาร งานหัตถกรรม โดยเฉพาะวิธีการผลิตแบบ “เอ็ดนาเมืองลุ่ม” หรือทำนาดำ เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวไทลื้อคือ ผ้าทอลายน้ำไหลและลายลื้อ โดยใช้เทคนิควิธีที่เรียกว่า “เกา” หรือ “ล้วง”

Tai Lue was based in the border line between Sipsong Panna, Chiantung, Lao, and Lanna. They had immigrated into Siam many times for several reasons i.e. privation, oppression

ชาวเผ่าตองเหลือง Mlabari Hill Tribe

ชุดแต่งกายไทลื้อ Tai Lue clothing

from Chinese and Burmese, refugee from China revolution, commerce, etc. Tai Lue and Tai Yuan share similar cultures in terms of language, religious, costume, food, handicrafts, and especially the “Ed-Na-Mueang-Loom” production or paddy-seedling farming. The cultural uniqueness of Tai Lue is Lai-Nam-Lhai pattern weaving textile, and Lue pattern. The weaving technique is so called “Kao” (scratch) or “Luang” (pick).

ลัวะ/ถิ่น เป็นกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานมาดั้งเดิม รวมทั้งที่อพยพมาจากเมืองไชยะบุรี สปป.ลาว ส่วนคำว่า “ถิ่น” เป็นชื่อที่ทางการไทยเรียกกลุ่มชนดั้งเดิมกลุ่มนี้ในจังหวัดน่าน ลัวะมักตั้งบ้านเรือนบนพื้นที่สูงระหว่าง ๒,๕๐๐-๓,๐๐๐ ฟุตจากระดับน้ำทะเลปานกลาง บริเวณลำน้ำสาขาแม่น้ำน่าน เช่น น้ำวาง น้ำว้า และน้ำนาง ดำรงชีพด้วยการปลูกข้าวไร่ และหาของป่า มีฝีมือในการจักสานหญ้าสามเหลี่ยมเป็นภาชนะต่างๆ หลายหมู่บ้านยังคงความเชื่อดั้งเดิมที่มีสัมพันธ์กับธรรมชาติ เช่น ผีป่า ผีน้ำ ผีไร่ และผีบรรพบุรุษ งานพิธีใหญ่ที่สุดในรอบปีได้แก่ พิธี “โสลด” (อ่าน สะโหลด) หรือพิธี “กินดอกแดง” เพื่อเฉลิมฉลองผลผลิต และเพื่อเตรียมต้อนรับฤดูกาลผลิตใหม่ ปัจจุบันลัวะตั้งถิ่นฐานมากที่สุดในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ รองลงมาคือ อำเภอป่อเกลือ บัว พุ่งช้าง และเขียงกลาง

Lua / Htin is the original tribe in Nan including some who
น่าน ๒๗

moved from Chaiburi district in Laos Htin is an official name for original community in Nan. Lua people generally locate their residence up at 2,500 - 3,000 above sea level. Along the sub-river of Nan such as Namwang, Namwa, and Nammang, people earn their living by growing upland rice, selling forest products, and basketry making, for instance. However, in many villages people

still believe in nature-related ghosts such as forest ghost, water ghost, field ghost, and ancestor ghost. The biggest tradition of the year is “Sa-lode” or “Kin Dok Dang” which celebrates the offspring, and welcomes the new producing year. Currently, most Lua people settle down in Ampur Chaloe Prakiat, Ampur

งานปีใหม่เมี่ยน Mien's New Years Festival

Bor-Kluea, Pua, Tungchang, and Chiangklang.

ขมุ สันนิษฐานว่าตั้งถิ่นฐานอยู่ตามหมู่บ้านชายแดน เมืองน่านและลาวเมื่อประมาณเกือบ ๒๐๐ ปีก่อน สันนิษฐานว่าในปี พ.ศ.๒๓๗๓ ขมุถูกกวาดต้อนเพื่อเป็นกำลังในการสร้างกำแพงเมืองเก่าน่าน เจมส์ เอฟ แม็คคาธิร์ ได้สำรวจเพื่อทำแผนที่ทางภาคเหนือช่วงปี พ.ศ.๒๔๓๓-๒๔๓๖ กล่าวถึงขมุตามชายแดนเมืองน่านว่ามี ๒ กลุ่ม คือ ขมุ

(ลาวเรียกว่า ข่า) หรือ “ข่าลาว” อยู่ใต้อำนาจหลวงพระบางและขมุที่อยู่ใต้อำนาจของน่าน เรียก “ข่าแค้ว้น” ชาวขมุได้ชื่อว่ามีฝีมือในการตีเหล็กเพื่อเป็นเครื่องมือ เช่น มีด ดาบ จอบ เสียม

Kamu was presumed to be located in borders of Nan and Laos for over 200 years ago, and that in the year 2343 B.E. they were forced to be workmanship for Nan city wall. James F. McCarthy who made a mapping survey in the north region during 2433-2436 B.E., mentioned that there were 2 groups of Kamu - Kah Lao (under Laos - governance), Kah Kwan (under Nan's governance). Kamu people have a reputation of being skill-blacksmith, making good quality of metal equipments such as knife, sword, spud, hoe, etc.

ม้ง (แม้ว) ดำเนินของชนเผ่ากล่าวว่า อพยพมาจากที่ราบสูงทิเบต ไชบีเรีย และมองโกเลียสู่ประเทศจีน ลาว และไทย เชื่อว่าม้งอพยพมาเมืองน่านราว พ.ศ. ๒๔๓๓-๒๔๔๒ มีความสามารถในด้านการค้า เลี้ยงสัตว์ ปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ลิ้นจี่ ลำไย และทำเครื่องเงิน ชาวม้งมีความเชื่อว่าโลหะเงินเป็นสัญลักษณ์ของความมั่งคั่ง และมงคลแก่ชีวิต

Hmong (Maew) descended from Tibet highland, Siberia, and Mongolia to China, Laos, and Thailand. It is believed that

ม้งอพยพมา เมืองน่านราว พ.ศ. ๒๔๓๓-๒๔๔๒
Hmong had immigrated to Nan during 2433-2442 B.E..

Hmong had immigrated to Nan during 2433-2442 B.E.. They are skillful in commerce, cattle, growing industrial crop such as lychee, longan, as well as silverware making. They believe that silver represents richness and auspice.

เมี่ยน (เย้า) ถิ่นเดิมอยู่แถบมณฑลยูนนาน สุนหน่า กวางสี กวางเจา และทางตะวันออกเฉียงของประเทศจีน ตั้งบ้านเรือนอยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลกว่า ๑,๐๐๐ เมตร วัฒนธรรมของเมี่ยนจึงได้รับอิทธิพลจากจีน เช่น ภาษา การสืบสกุลทางฝ่ายสามี การใช้แซ่ ประเพณีปีใหม่ (ตรงกับเทศกาลตรุษจีน) สาวเมี่ยนมีฝีมือในการปักผ้า ปัจจุบันมีเมี่ยนอยู่มากที่สุดในอำเภอเมือง

Mian (Yao) descended from Yunnan, Hunnam, Guangxi, Guang Zhou, and other cities from east China. Their residences are located over 1,000 meters above sea level. Therefore, Mian's cultures are influenced from Chinese such as language, husband's lastname adoption, using of Sae (Chinese family name), Chinese new year. Most Mian people are living in Ampur Mueang, skillful in embroidery.

มลาบรี (ตองเหลือง) สันนิษฐานว่าเป็นเผ่าผสมชนชาติละว้าที่หนีร่น
กลุ่มชนไทไปอยู่ตามป่าเขา ในแขวงไชยะบุรี สปป.ลาว เมื่อประมาณ
๑๐๐ กว่าปีมาแล้ว เดิมดำรงชีพด้วยการเก็บของป่าล่าสัตว์ไม่ตั้ง
ถิ่นฐานเป็นหลักแหล่ง สร้างเพียงเพิงมุงใบตอง และจะย้ายถิ่นเมื่อใบตอง
เริ่มแห้งคือเปลี่ยนเป็นสีเหลือง ปัจจุบันมลาบรีตั้งถิ่นฐานอยู่ที่อำเภอ
เวียงสา

Mlabri (Tong Lueang) was presumed to be an immigrant of
Lawa tribe that had escaped Tai invasion into the jungle in
Chaiyaburi district, Laos for over 100 years ago. They originally
lived by wildlife hunting and collecting forest product the Mlabri
customarily move on When the Leaves of Their temporary
nuts turned yellow. Mlabri people locate themselves in Viangsa
district.